

A kollektív cselekvés és az online médiahasználati funkciók kapcsolata

Szociálpszichológia műhelymunka (PSZB09-139)

Témavezető: Dr. Kende Anna

Készítette: Miklós Zsófia

2014/2015 tavaszi félév

Bevezető

E dolgozat megírását a magyarországi tüntetéssorozatok inspirálták (kezdve a 2012-es diáktüntetésekkel egészen a 2014-ben indult internetadós tüntetésekkig) inspirálták. Kende Anna, Ujhelyi Adrienn és Lantos Nóra Anna (2014) közös kutatásukban a közösségi média szerepét vizsgálták a folyamatos részvételt igénylő politikai tüntetések fenntartásában. Ennek kapcsán összefüggéseket találtak a motiváció, a közösségimédia-használat és a személyiség között, ám eredményeik ok-okozati kapcsolatokra nem világítottak rá.

Dolgozatomban az online és az offline kollektív cselekvés összefüggését vizsgálom csoportot érintő hátrány esetén. Az említett Magyarországon zajló tüntetések során feltűnt, hogy a szervezés szinte minden esetben valamilyen közösségi oldalon indult, az eseményekkel kapcsolatos információk előbb jelentek meg azokon a felületeken, mint a hírportálokon. Az ilyen közösségi oldalakra pár órával a létrehozás után rengeteg hozzászólás érkezett, vagyis az emberek kihasználták az oldal nyújtotta interaktív lehetőségeket. Előfordult olyan is, hogy az online felületen gyakran hozzászóló, véleményező személy szervezővé nőtte ki magát pár hét alatt. Ezen észrevételek keltették fel az érdeklődésemet az online médiahasználati funkciók – amelyek lehetővé teszik az emberek online aktivitását – és a fizikai részvételi hajlandóság kapcsolata iránt.

Elméleti háttér

A modern tömegkommunikációs eszközök megjelenése megváltoztatta mindannyiunk életét. A média vált a legfontosabb információforrásunkká, átvette az iskolák, boltok, templomok információáramlásban betöltött szerepének nagy részét. Ugyanakkor az emberekre olyan hatalmas mennyiségű hír, adat zúdul, amelyek közül gyakran előfordul, hogy szelektálniuk kell. Még 1992-ben Anthony Pratkanis és Elliot Aronson így nyilatkoztak erről: „A rábeszélés legáltalánosabb hordozó eszköze manapság természetesen a média. A tömegkommunikáció meggyőző erejét bizonyító statisztikák megdöbbentőek. Az Amerikai Egyesült Államokban 1220 televízió- és 9871 rádióállomás üzemel, 482 napilap és 11.328 képes magazin jelenik meg.” (Pratkanis és Aronson, 1992, 13).

Az azóta eltelt 23 évben ezek a számok megsokszorozódtak, új kommunikációs csatornák is nyíltak, amelyek a Föld legtöbb lakott részén elérhetőek. A tömegkommunikációs eszközök egyik modern fajtája, az 1990-es években elterjedt és azóta is folyamatosan bővülő internet. Az internetes technológiák összekötnék bennünket, beépültek az emberek hétköznapijaiba. Számos változást idéztek és a műszaki technika dinamikus fejlődésével idéznek elő a mai napig. Ezek előnyeivel és hátrányaival számos kutatás foglalkozik (Lévai, 2013).

Mindazonáltal az internet használata a korábbi tömegkommunikációs eszközökhöz képest is egyszerűbbé és hatékonyabbá tette az információáramlást. Az internet lényeges eltérést mutat az egyéb kommunikációs eszközökhöz képest abban is, hogy nem csak egyirányú kommunikációt enged a használóinak. A hálózatosodás következtében a hírek fogadása után reagálni is tudunk rájuk, kifejtjük a véleményünket, kapcsolatba kerülhetünk – ha nem is személyesen – a készítőikkel, a többi használóval. Az internetes média hatékonyan segíti a gondolatok, ismeretek terjedését, és a hasonló világnézetű egyének egymásra találását.

A közösségi oldalak lehetővé teszik, hogy könnyedén megtaláljuk a hozzánk közel álló csoportokat. Vizsgálatokból kiderült, hogy egy-egy internethasználó több különböző online közösséghez is tartozik egyszerre, s már az is ritka, ha valaki csak néhány szerveződéshez kapcsolódik (Rainie és Wellmann, 2012). Ez azért van így, mert az interneten könnyű megtalálni a hasonló gondolkodással, hasonló világnézettel, hobbival, politikai

értékrenddel rendelkező embereket, egyszerű felvenni velük a kapcsolatot, és aktívan részt venni a véleménynyilvánításban.

Az online közösséghez tartozás jellemzőit kutatva felmerül a kérdés: hogyan érvényesül bennük az online kollektív identitás? Ennek vizsgálatához először fontos figyelembe vennünk a már vizsgált offline ismereteket. Kollektív cselekvésről beszélünk, mikor egy csoport a tagjainak közös érdekét igyekszik megvalósítani, és amely iránti elköteleződést van Zomeren, Postmes és Spears 2008-ban vizsgáltak. A 182 vizsgálat metaanalízis eredményéből arra a következtetésre jutottak, hogy az észlelt igazságtalanság, a csoport vélt hatékonysága és az átpolitizált kollektív identitás mind hatással vannak arra, hogy részt vesznek-e az emberek a kollektív cselekvésben. Elszigetelten mind a három előrejelző közepes hatékonyságúnak mutatkozott, az igazságtalanság érzése és a vélt hatékonyság azonban hatással vannak az identitásra, amely erősebb hatékonyságú, ha a személy tudatosan és aktívan részt vesz a csoportja védelmezésében, a csoportját érintő hátrányt leküzdő vágyó mozgalmakban (Simon és Klandermans, 2001).

A Pew Research Center's Internet & American Life Project felmérése szerint a felnőtt amerikai közösségi médiahasználók 66%-a legalább egy civil vagy politikai tevékenységet támogat az általuk meghatározott nyolc közül (pl.: lárkol, támogat politikai vagy civil anyagokat; szavazásra ösztönzi az embereket; posztolja saját gondolatait, vagy politikai, civil anyagokat). A 2.253 embert megkérdező vizsgálatból az is kiderül, hogy ezek az adatok az amerikai felnőttek 39%-ára vonatkoznak. Rainie, Smith, Schlozman, Brady és Verba (2012) kutatása szerint a közösségi médiában való részvétel jelentősen növeli az offline aktivitási hajlandóságot, és az gyakran nagyobb politikai tudatossággal is párosul. Az amerikaiak 33%-a rendelkezik valamilyen közösségi médiafelületen profillal, közülük 31% foglalkozik civil vagy politikai ügyekkel. A politikai vagy civil szervezetben résztvevő emberek fele használja a közösségi médiát. A politikában vagy civil szervezetben aktív, közösségi oldalt használók 24%-a a közösségi oldalakon kommunikál társaival.

A politikai megmozdulások és a média eszközeinek használata között szoros összefüggés figyelhető meg, ám kérdéses, hogy a számítógép/mobiltelefon előtt ülve, mi készíti az embereket arra, hogy fizikailag is cselekedjenek. Napjainkban már nem helytálló az az állítás, amely szerint a személyes kapcsolatok erősebb köteléket jelentenek, míg a közösségi média virtuális kapcsolatai gyengébbnek bizonyulnak (Howard, 2011). Sőt Rainie és mtsai (2012) azt állítják, hogy minél több emberrel van kapcsolatban valaki az interneten, annál valószínűbb, hogy személyesen is több emberrel folytat interakciót. Egy másik vizsgálat is azt a tényt támasztja alá, hogy az online aktivitás mobilizáló erővel bír oly módon, hogy a nem aktív embereket is bevonja az eseményekbe. Ugyanakkor ebből a kutatásból kiderül az is, hogy közösségi médiahasználat közösségépítő funkció nélkül nem elegendő a fizikai jelenlét eléréséhez (Kende, Ujhelyi és Lantos, 2014).

Az internetnek a kollektív cselekvésben betöltött kiemelkedő szerepére jó példák az „arab tavasz” néven emlegetett észak-afrikai és közel-keleti forradalmak. A 2011 elején kirobbant kormányellenes tüntetéssorozat elsősorban Tunéziát, Jordániát, Egyiptomot, Jement, Líbiát és Szíriát érintette. Szakirodalmak szerint az információáramlást elősegítő online média kiemelkedő fontossággal bírt az események lefolyásában. Huang (2011) kutatása szerint az egyiptomiak 88%-a, a tunéziai tüntetők 94%-a a közösségi média által jutott hozzá a szükséges információkhoz. Tunéziában a forradalmat az az interneten sebesen terjedő hír robbantotta ki, amely szerint egy zöldségárús azért lett öngyilkos, mert az előírt engedélyek hiányában a rendőrök lefoglalták az autóját. Egy egyiptomi forradalmár szerint: „A Facebookot használjuk, hogy beütemezzük a tiltakozásokat, a Twitter-t, hogy koordináljuk őket, és a Youtube-ot, hogy meséljünk róluk a világnak” (Howard, 2011).

Meg kell jegyezni, hogy a technikai eszközök elérhetőbbé válása nélkül nem beszélhetnénk ugyanezekről az eredményekről (McGarty, Thomas, Lala, Smith és Bliuc, 2013)

A közösségi média tudatos használatával szerveződött és vonta magára a globális sajtó figyelmét a 2011-ben zajló Occupy Wall Street (magyarul: Foglaljuk el a Wall Street-et, továbbiakban: OWS). Az elsősorban Spanyolországból kiinduló, rendszerkritikát megfogalmazó tüntetéssorozat nem titkoltan az „arab tavaszról” merített ihletet. A hálózatos önszerveződés működőképes modelljét bemutató OWS az amerikai gazdaság, politika és társadalmi rendszer ellen irányult, és inspirált hasonló Occupy mozgalmakat számos más városban is (Sydney, Hong Kong, Frankfurt, London, Róma, Madrid, Barcelona). A mozgalom rendkívül gyors terjedését világszerte a közösségi média tudatos használatának köszönhette.

Magyarországon hasonló példa a 2012 decemberében egyetemisták és főiskolások által indított tüntetéssorozat, amelyhez később középiskolai diákok, oktatók, szülők is csatlakoztak, majd idővel egyre több csoport is kifejezte szolidaritását. Ebben az esetben sem hanyagolható el a média szerepe. Bizonyítékul említhetjük például az ELTE BTK Egyetemi Fórum (2012) Gyakran Ismételt Hazugságok – Nem Elég Gyakran Ismételt Valóságok című videóját, amely 2012. december 23-án vált elérhetővé egy videomegosztó honlapon, és december 30-áig közel 30.000-en tekintettek meg. A tüntetéssorozat végül egy 44 napig tartó egyetemfoglalásban teljesedett ki, amely részben az oktatást is érintő aktuálpolitikai intézkedések ellen irányult.

Az online aktivitás offline-ra váltását több tényező is motiválhatja. Feltehetően szükségeszerű az adott témával kapcsolatos érintettség, érdeklődés, kollektív cselekvés esetében a csoporthoz való tartozás, elköteleződés. Melucci (1996) szerint fontos a kollektív identitás (amelyet jelentősen erősít az internet), az ellenfelek és célok azonosítása, valamint a konfliktusban való érdekelttség ahhoz, hogy mobilizálni tudjunk felhasználókat. Motivációs tényező lehet még az ismeretségi háló, mikor egy hír, cikk vagy eseményre való meghívás egy hozzánk közeli, szeretett személy által jut el hozzánk.

Vajon növeli-e a bevonódási hajlandóságot a digitális média interaktív használata? A televízióval, hírközlő portálokkal ellentétben a közösségi háló, a fórumok és a legtöbb portál beleszólást, véleményezést, azaz tevékeny online részvételt enged a felhasználóknak. Dolgozatomban arra a kérdésre keresem a választ, hogy a közösségi médiahasználati funkciók milyen mértékben befolyásolják a kollektív aktivitást. Gyakrabban vesznek-e részt kollektív érdekekért való megmozdulásokon, fórumokon azok az internetezők, akik élnek az interaktivitás lehetőségével, mint azok, akik pusztán információt szolgáltató médiát olvasnak? A kollektív cselekvés esetében mennyire van hatással az online az offline aktivitásra? Vajon erősebb kollektív cselekvési szándékkal jellemezhetőek azok, akik jobban azonosulnak a csoportjuk érdekeit védő egyénekekkel?

Tehát kutatásom célja, hogy rávilágítson arra az oksági kapcsolatra, amely szerint azok az online médiát interaktívan használó egyének, akiknek a csoportját hátrány éri, gyakrabban vesznek részt fizikailag is civil, vagy politikai tüntetéseken, megmozdulásokon csoportjuk védelme érdekében. Hipotézisem szerint, akik online kiállnak csoportjuk érdekei mellett, hajlamosabbak offline is tenni a csoportjuk védelme érdekében. Feltételezésem szerint van kapcsolat az online és az offline kollektív aktivitás között, illetve kollektív cselekvés tekintetében az online médiahasználati funkciók alkalmazása pozitív befolyást gyakorol az offline részvételre. A csoportjuk érdekeiért fellépő személyekkel való azonosulás erősíti a kollektív cselekvési szándékot (akár online, akár offline formában).

Módszer

Résztvevők

A kérdőívet az Eötvös Loránd Tudományegyetem (Magyarország) Pedagógia és Pszichológia Kar Pszichológiai kísérletben és tudományos aktivitásban való részvétel című kurzusának keretein belül töltötte ki 303 hallgató 2015 márciusában. A kurzust az egyetem bármely karának hallgatója felvehetette, a kérdőívet egyetemista mintára fejlesztették. Az eredetileg 303 résztvevőből 294 hallgató válaszolt minden fontos kérdésre, fejezte be a kérdőívet, így ennek a 294 kitöltőnek a válaszait dolgoztam fel. A résztvevők átlagéletkora 21,28 év (szórásuk 2,568), a legfiatalabb kitöltő 18, a legidősebb 39 éves, a legtöbben (31,6%) 20 évesen töltötték ki. A minta nemi eloszlása: 224 nő (76,2%) és 70 férfi (23,8%).

Eljárás

A kérdőívhez Kende Anna és mtsai először két honlapot hoztak létre, amelyeken egy fiktív egyesület, az Egyetemisták Egyesülete oldala látható. A honlapok előhangolás-ként szolgáltak, a hallgatók véletlenszerűen kapták a két honlap közül valamelyiket:

- a) olyan egyetemista érdekeket védő oldal, amely látszólag megengedi, hogy a hallgatók hozzászóljanak, véleményezzenek, fórumokat hozzanak létre, megerősítő oldalként működik (148 hallgató olvasta ezt a honlapot),
- b) olyan egyetemista érdekeket védő honlap, amely látszólag csak információkat közöl a hallgatókkal, nem enged meg interakciót, hozzászólást (146 egyetemista látta ezt az oldalt).

A kérdőívet internet hozzáféréssel rendelkező számítógépről érhatték el a kitöltők, amely a tájékoztató és a beleegyező nyilatkozat után a hallgatókat a két honlap valamelyikére irányította. Ezek az egyetemista érdekeket védő álhonlapok valójában nem működnek, semmilyen funkció nem érhető el rajtuk.

A résztvevők a véletlenszerűen kapott honlap tanulmányozása után térhettek rá a kérdőív kitöltésére, amely során az oldal folyamatosan nyitva lehetett előttük, bármikor újra belepillanthattak. A honlap részletes tanulmányozását a kérdőív első két kérdése mérte, amelyek a manipuláció ellenőrzéséért is felelnek, és amelyek a honlapon olvasható információkra kérdeznek rá („Mely alábbi célok szerepeltek az Egyetemisták Egyesülete honlapján? pl.: hallgatói jogsérelmek kezelése, kapcsolattartás már végzett hallgatókkal”). Mivel az oldal egy másik ablakban elérhető maradt a kitöltők számára, akár vissza is térhettek rá a pontos válaszadás érdekében.

Eszközök

Az offline kollektív cselekvési szándékot egy 9 tételt tartalmazó skálával mértük (pl.: „részt vennék hallgatói érdekekkel kapcsolatos kiscsoportos vitákon; elmennék az utcai demonstrációkra”).

Az online kollektív cselekvési szándékot egy 7 tételt tartalmazó skálával vizsgáltuk (pl.: „e-mailen kapcsolatba lépnék az egyetem vezetésével a hallgatók érdekében, informatikai eszközökkel vagy bejegyzésekkel megzavarnék olyan honlapokat vagy fórumokat, amik hallgatói érdeksérelmet okozhatnak”).

Mindkét skálánál egy csúszka segítségével százalékban adhatták meg a kitöltők azt, hogy mennyire valószínű, hogy részt vennének-e hasonló tevékenységekben (100% – valószínű, 0% – nem valószínű). Az elemzésben a két skála átlagaival dolgoztam (Cronbach alpha értéke az offline esetben 0,85, az online esetben 0,843).

Ezek mellett a kérdőívben szerepelt egy két tételes, korábbi aktivitásra rákérdező mérőeszköz (pl.: „előfordult, hogy kiálltam valamilyen hallgatói ügy érdekében, előfordult, hogy részt vettem valamilyen szervezett diáktüntetésen”), amelyet 5 fokú Likert típusú skálával mértünk (1 –egyszer sem; 5 – gyakran).

Továbbá egy 9 tételes közösségi médiahasználatot felmérő mérőeszköz szerepelt a kérdőívben (pl.: „azért használom a közösségi médiát, hogy megbeszélhessek másokkal számomra fontos dolgokat; mert ott könnyű megszervezni az eseményeket”), amelyet szintén 5 fokú Likert típusú skálával mértünk (1 – egyáltalán nem jellemző rám; 5 – teljes mértékben jellemző rám)

Rákérdeztünk az érdekeket védő hallgatókkal való azonosulásra (pl.: „azonosulok azokkal a hallgatókkal, akik tesznek valamit a hallgatói érdekekért fontos számomra, hogy azokhoz tartozhatok, akik tesznek valamit a hallgatói érdekekért”) egy 5 fokú Likert típusú, három tételt tartalmazó skálával (1 – egyáltalán nem jellemző; 5 – teljes mértékben jellemző).

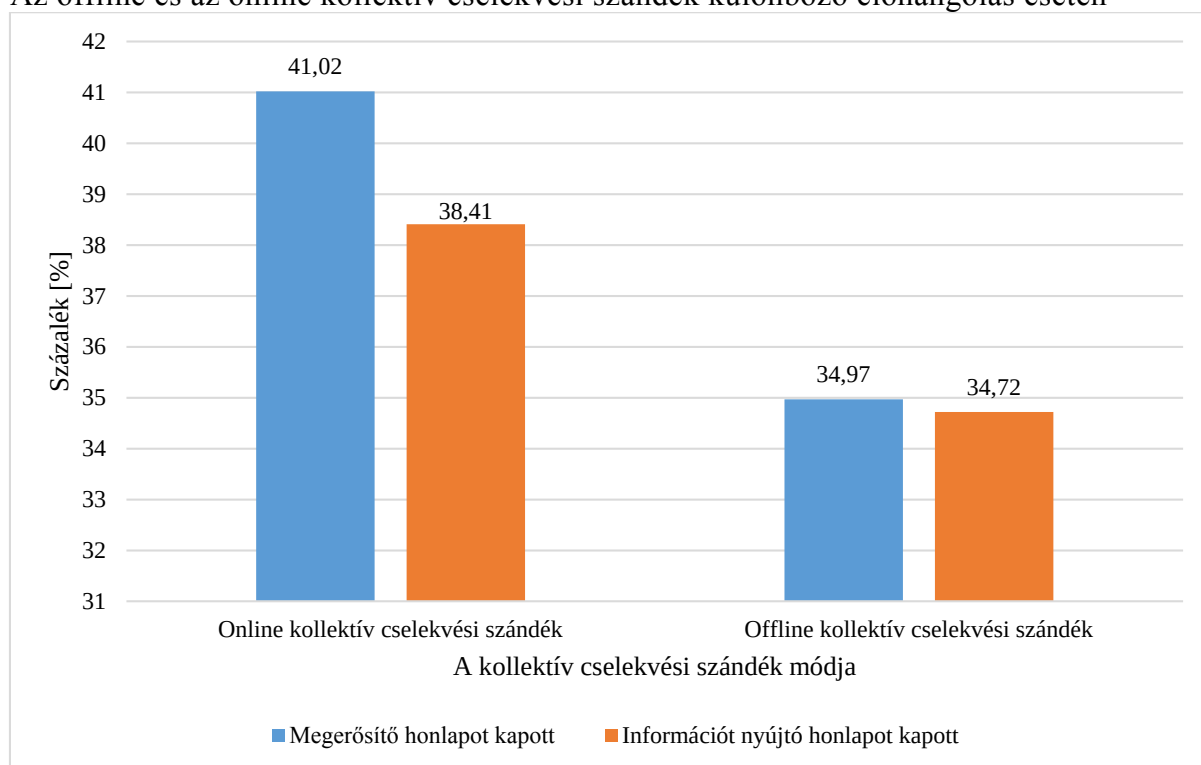
Eredmények

A statisztikai elemzéseket SPSS programmal végeztem. A 294 kitöltő online kollektív cselekvési szándéka százalékban kifejezve 39,72% (szórása: 20,73), az offline kollektív cselekvési szándékuk pedig 34,85% (szórás: 18,64).

Először az offline és az online cselekvési szándékok és az előhangolások kapcsolatát mértem fel, amelyhez Függetlenmintás T próbát használtam, ahol csoportosító változónak a két honlapot választottam. Offline cselekvési szándék esetén az eredmények: $t=0,115$ $df=292$ $p=0,908$. Online cselekvési szándéknál pedig: $t=1,082$ $df=292$ $p=0,28$ (1. ábra).

1. ábra

Az offline és az online kollektív cselekvési szándék különböző előhangolás esetén

Korrelációt végeztem az online és az offline kollektív cselekvési szándékok között, a nem normális eloszlás miatt Spearman-féle korrelációt használtam. A korrelációs együttható értéke 0,767 ($p=0,000$). Ezek után számoltam lineáris regressziót a két érték között, ahol független változónak az online, függő változónak az offline kollektív cselekvési szándékot választottam. Eredmények: Beta=0,763 ($p=0,000$), $r^2=0,582$ ($p=0,000$).

Ezután korrelációt végeztem az érdekeket védő hallgatókkal való azonosulás és az online, illetve offline cselekvési szándék között. Ehhez először az azonosulás skála nyerspontszámait alakítottam sztenderd pontokká úgy, hogy vettem a tételek tízes alapú logaritmusát, majd Z, azután T értéket számoltam belőlük. Reliabilitást vizsgálva a Cronbach alpha érték 0,847, így összeadtam a pontszámokat. A nem normális eloszlás miatt nemparametrikus próbát, azaz Spearman-féle korrelációt alkalmaztam, mindkét esetben szignifikáns eredményt kaptam ($p=0,000$) (1. táblázat).

Vizsgáltam együttjárást a korábbi aktivitás és a cselekvési szándékok között. Ebben az esetben is sztenderdizáltam a pontokat úgy, hogy a tételek tízes alapú logaritmusával számoltam Z, majd T értékeket. Így reliabilitást vizsgálva a Cronbach alpha érték 0,568. Ebben az esetben is szignifikáns eredmények jöttek ki ($p=0,000$) (1. táblázat).

A közösségi médiahasználatra kérdező skála és a kollektív cselekvési szándékok között is számoltam korrelációt. A tételek pontszámait a korábbiakhoz hasonlóan sztenderdizáltam, a reliabilitás Cronbach alpha értéke 0,747, így a pontszámokat összeadtam. A szignifikancia értéke $p=0,000$ lett mind a két esetben (1. táblázat).

1. táblázat

Korrelációs táblázat

	Online kollektív cselekvési szándék	Offline kollektív cselekvési szándék
Csoport érdekeit védő hallgatókkal való azonosulás	0,510	0,531
Korábbi aktivitás mértéke	0,403	0,448
Közösségi médiahasználati szokások	0,337	0,249

Diszkusszió

Kutatásomban elsősorban azt vizsgálom, hogy az online médiahasználati funkciók alkalmazása hogyan befolyásolja az offline kollektív aktivitást. Ehhez előhangolásként két különböző honlapot használtam. Azt vártam, hogy azok a személyek, akik olyan egyetemi érdekvédelemmel foglalkozó honlapokat olvastak, amelyet mások interaktívan használtak és így megerősítették egymás tapasztalatait, véleményét hajlamosabbak offline helyzetekben is fellépni érdekeik védelmében. Melucci (1996) gondolata szerint fontos a kollektív identitás, az esetleges konfliktusban való érdekelttség a felhasználók mobilizálásához. Ezt próbáltuk elérni a közösségi megerősítő honlap segítségével, ahol hallgatói sérelmekről, egyetemi nehézségekről, inkorrekt tanári ételkelésről olvashattak a résztvevők, és amelyen fontos tényező az interakció lehetősége. Elvárásaim szerint a csak információt közlő honlapot kapott hallgatók kevésbé hajlamosak offline cselekedni.

Eredményül vártam továbbá, hogy mutatkozik különbség az offline kollektív cselekvési szándékok között a különböző előhangolások tekintetében. Úgy gondoltam, hogy azok a hallgatók, akik a szociális megerősítő honlapot kapták, több hajlandóságot éreznek fizikailag is kollektív cselekvésre, mint azok a hallgatók, akik egy olyan honlappal talál-

koztak, ahol csak információkat közöltek velük. A statisztikai elemzés során nem találtam szignifikáns különbséget a két minta szándékai között. Ez azt jelenti, hogy a két honlap vagy nem, vagy egyenlő mértékben befolyásolta a kollektív cselekvésre adott válaszokat.

A nem várt eredmények magyarázata lehet Kende és mtsai (2014) gondolata, amely szerint a közösségi médiahasználat közösségépítő funkció nélkül nem elegendő a fizikai jelenlét eléréséhez. Így nem kizárt, hogy a médiahasználati funkciók szerepet töltsenek be a kollektív cselekvésben. Lehetséges, hogy az interaktív honlapon olyan véleményeket, hozzászólásokat közöltünk, amelyekkel nem tudtak a hallgatók azonosulni, nem érezték a kollektív identitást, mert nem értettek egyet az ott közölt mondanivalóval. Ezek szerint az egyetemista lét nem nyújt elég erős közös identitást a hallgatóknak. Lehetséges magyarázat továbbá, hogy a honlap interaktív volta önmagában nem erősíti meg a hallgatókban az azonosulást. Mivel a kitöltő ugyan látja a médiahasználati funkciók lehetőségét, de nem élhet velük, lehetséges, hogy a konkrét témával kapcsolatban nem is érintett kellően, az nem mozditja előre a kollektív cselekvési szándékot (sem online, sem offline). Az is elképzelhető, hogy más eredményt kaptam volna, ha a honlap valóban rendelkezik interaktív funkciókkal.

Statisztikailag elemeztem a hallgatói érdekeket védőkkel való azonosulás és a kollektív cselekvési szándék közötti összefüggést. Azt vártam, hogy akik rendszeresen kiállnak magukért és hallgatói jogaikért, azok gyakrabban vesznek részt csoportjuk érdekeinek védelmében szervezett tüntetéseken, fórumokon, vitákon, flashmobokon. A statisztikai elemzés során az azonosulást mind az online, mind az offline kollektív cselekvési szándékokkal összevetve közepes együttjárást kaptam. Ez azt jelenti, hogy van kapcsolat az azonosulás, és a cselekvési szándékok között. Az eredmény megerősíti a Zomeren és mtsai 2008-ban végzett metaanalízisét, amely szerint az észlelt igazságtalanság, a csoport vélt hatékonysága és az átpolitizált kollektív identitás mind elősegítik a kollektív cselekvést. A kutatás rávilágít arra a tényre is, hogy az eltérő honlapokat kitöltő hallgatók nem különböztek az azonosulás tekintetében. Tehát az oldalak nem befolyásolták azt, hogy milyen mértékben tartják magukat a kitöltők hallgatói érdekeket védő egyetemistáknak.

Az elemzésekből kiderül, hogy szintén közepes együttjárás figyelhető meg a korábban már különböző kollektív cselekvésekben részt vett személyek eredményei és az online és offline kollektív cselekvési szándékok között. Ez az eredmény arra enged következtetni, hogy akik korábban is tevékenykedtek csoportjuk védelme érdekében, azoknál a kollektív cselekvési szándék is magasabb, mint azoknál, akik korábban nem tettek semmit.

A médiahasználati szokások és a kollektív cselekvési szándékok között gyenge együttjárást kaptam. Ez az eredmény ellentmond Rainie és mtasi (2012) vizsgálatának, amely szerint a közösségi médiában való részvétel jelentősen növeli az offline aktivitási hajlandóságot. Valószínű, hogy ebben a mintában a hallgatók inkább a barátaikkal való kapcsolattartásra, sem mint a véleményformálásra használják a közösségi médiát. E magyarázat szerint az, hogy valaki sok időt tölt az interneten, nem garantálja sem az online, sem az offline kollektív aktivitást.

A bevezető részben rávilágítottam arra, hogy milyen fontos szerepe van a közösségi oldalaknak, ebből következően a médiahasználati funkcióknak is az offline kollektív cselekvésben. Az „arab tavasz”, az Occupy Wall Street és a 2012-es magyar diáktüntetések lefolyásában is nagy szerepet játszott a közösségi média tudatos használata. Ezekben az esetekben a tüntetők konkrét célokat és ellenfeleket határoztak meg. Ezzel szemben az én kutatásomban általános, nem is mindenkit érintő egyetemi problémákat vetettünk fel. Elképzelhető, hogy nem az érdekvédelem fontossága volt elég hangsúlyos. A hallgatók a honlap nézegetésével viszonylag kevés időt töltöttek, ez lehetséges, hogy nem inspirálta őket eléggé, nem tudatosult bennük egy cél, amiért küzdhetnének. Ezért nem is befolyásolta őket a médiahasználati funkciókkal rendelkező honlap.

Kutatásom egy másik tényre is rávilágít. Az online és az offline kollektív cselekvési szándékok között magas együttjárás és lineáris kapcsolat figyelhető meg. Az online kollektív cselekvési szándék 58,2%-ban jósolja be az offline kollektív cselekvési szándékot. Ez azt jelenti, hogy aki aktív az interneten, és kihasználja a honlapok, közösségi oldalak nyújtotta médiahasználati funkciókat, az gyakrabban vesz részt fizikailag is csoportja érdekeit védő, offline eseményeken; akár szervezi is azokat. Ez részben igazolja a hipotézisemet, amely a két cselekvési szándék közötti kapcsolatra vonatkozik: akik online kiállnak csoportjuk érdekei mellett, hajlamosabbak offline is tenni a csoportjuk védelme érdekében. Az erős összefüggés azt jelzi, hogy hatással van az online kollektív aktivitás az offline-ra.

Összegezve, a vizsgálatomban nem sikerült a két típusú honlappal hatást gyakorolni az egyetemistákra. Nem nyert bizonyítást az, hogy ha többet élnek az interneten alkalmazható interaktív funkciókkal, akkor hajlamosabbak lesznek-e fizikailag is részt venni különböző érdekvédelmi szerveződésekben. Az viszont egyértelmű, hogy van kapcsolat az online és az offline kollektív cselekvési szándékok között. Valószínű, hogy akiknek az online kollektív cselekvési szándéka erős, több időt töltenek az interneten, sok ismerőssel tartják a kapcsolatot, Rainie és mtsai 2012 - es kutatása szerint több szerveződéshez is tartoznak, hamarabb értesülnek a csoportjaikat érő hátrányról. Feltehetően az online cselekvés során az emberek kihasználják az internet interaktív lehetőségeit: e-maileznek, posztolnak, online vitákon vesznek részt, ezért gyorsabban jutnak információhoz.

Konklúzió

Az online és offline kapcsolat a kollektív cselekvési szándék tekintetében igazolódott, ám médiahasználati funkciók oksági szerepére még mindig csak következtetni tudok. Az online kollektív cselekvés a médiahasználati funkciók egyértelmű használatával jár, ám hogy ez erősíti-e a fizikai jelenlétet a csoport érdekeit védő eseményeken az nem egyértelmű. A továbbiakban olyan kutatást végeznék, amelyben hangsúlyosabb szerepet kapna az online médiahasználati funkciók szerepe és a csoport érdekének sérelme. Így fény derülhet arra a kérdésre, hogy az online médiahasználati funkciók használata milyen mértékben befolyásolja az offline kollektív aktivitást.

Felhasznált irodalom:

- Howard, P. N. (2011). The Arab Spring's Cascading Effects. Pacific Standard. Letöltve: 2015. 04. 02. Url: <http://www.psmag.com/politics/the-cascading-effects-of-the-arab-spring-28575>
- Huang, C. (2011). Facebook and Twitter key to Arab Spring uprisings: report. Letöltve: 2015. 04. 02. Url: <http://www.thenational.ae/news/uae-news/facebook-and-twitter-key-to-arab-spring-uprisings-report>
- Kende A., Ujhelyi A., Lantos N. A. (2014). A közösségi média szerepe a folyamatos részvételt igénylő politikai tüntetések fenntartásában. *Alkalmazott Pszichológia* 2014, 14:163–188.
- Lévai D. (szerk.) (2013). Konferenciakötet. Digitális Nemzedék Konferencia 2013. Budapest. 2013. 03. 02. Letöltve: 2015. 04. 02. Url: <http://digitalisnemzedek.hu/wp-content/uploads/2013/03/digitalisnemzedek-konferencia-2013.pdf>
- McGarty, C., Thomas, E. F., Lala, G., Smith, L. G. E., Bliuc, A. M. (2013). New Technologies, New Identities, and the Growth of Mass Opposition in the Arab Spring. Letöltve: 2015. 04. 02. Url: <http://profiles.arts.monash.edu.au/ana-maria-bliuc/files/2012/03/McGarty-et-al.-2013.pdf>
- Melucci, A. (1996). *Challenging codes: collective action in the information age*. Cambridge: Cambridge University Press. (idézi Mikecz, 2007)
- Mikecz D. (2007). Az internet szerepe az alternatív mozgalmak dinamikájában. Letöltve: 2015. 04. 02. Url: http://epa.oszk.hu/01900/01963/00022/pdf/infotars_2007_07_03_070-082.pdf
- Pratkanis, A., Aronson, E. (1992). *A rábeszélőgép*. Budapest: AB OVO Kiadó.
- Rainie, L., Smith, A., Schlozman, K. L., Brady, H. and Verba, S. (2012). Social Media and Political Engagement. *Pew Research Center's Internet & American Life Project*. Letöltve: 2015. 04. 02. Url: <http://pewinternet.org/Reports/2012/Political-Engagement.aspx>
- Rainie, L., Wellman, B. (2012). *Networked: The New Social Operating System*. MIT Press.
- Ritter A., Fábíán Zs., Pillók P., Hoyer M. (2004). Felmérés a magyarországi Internethasználatról: betegség, vagy korosztályra jellemző tünet? Az Internet-függőség helyzetének két kutatás tükrében. Letöltve: 2015. 04. 02. Url: http://epa.oszk.hu/01900/01963/00009/pdf/infotars_2004_04_01_121-134.pdf
- Simon, B., Klandermans, B. (2001). Politicized collective identity: A social psychological analysis. *American Psychologist*, 56(4), 319–331.

Zomeran, M. Van, Postmes, T., Spears, R. (2008). Toward an Integrative Social Identity Model of Collective Action: A Quantitative Research Synthesis of Three Socio-Psychological Perspectives. *Psychological Bulletin*, 134(4), 504–535.